

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи
Ірина ЛОМАЧИНСЬКА
09 _____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>
Галузь знань:	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність:	<u>052 – «Політологія»</u>
Освітньо-професійна програма:	<u>Політологія</u>

ОНУ

2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Політика європейської інтеграції»
Одеса: ОНУ. 2025. 25 с.

Розробник: **М.І. Ніколаєва**, кандидат політичних наук, доцент, професор кафедри політології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____ політології _____

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Світлана КОЧ

(прізвище та ініціали)

Погоджено із гарантом ОПП Політологія

(підпис)

Ірина МИЛОСЕРДНА

(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФМВПС

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Голова НМК

(підпис)

Олег ХОРОШИЛОВ

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. “__” ____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Світлана КОЧ

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. “__” ____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Світлана КОЧ

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 3	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва) Спеціальність: <u>052 Політологія</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	Обов'язковий ОК12	
		Рік підготовки:	
		4-й	5-й
		Семестр	
		8-й	9-й
		Лекції	
		18 год.	10 год.
		Практичні	
		18 год.	-
		Самостійна робота	
		54 год.	80 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Політика європейської інтеграції» є формування у слухачів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок у сфері європейської інтеграції: чинників її виникнення, процесу еволюції та перспектив розвитку, надання знань та формування вмінь, необхідних для розуміння та здійснення державно-владних перетворень в сучасній Україні з метою розвитку та реалізації політики європейської інтеграції нашої держави.

Завданнями дисципліни є:

- ✓ Оновлення та поповнення знань щодо історії європейської інтеграції; інституційної основи Європейського Союзу та організаційних форм діяльності цього об'єднання; вироблення та прийняття рішень в ЄС; стратегії розвитку європейської інтеграції; відносин України з ЄС;
- ✓ Аналіз політики європейської інтеграції;
- ✓ Аналіз відносин між Україною та ЄС;
- ✓ Практична розробка і впровадження європейської політики України у відповідності до внутрішніх та зовнішніх соціополітичних викликів;
- ✓ Розробка стратегій європейської інтеграції України (галузевих, секторальних, загальнодержавних);
- ✓ Використання практичних навичок з управління проектним циклом при здійсненні проектної діяльності за програмами ЄС.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки;

Загальні компетентності:

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому,

національному, європейському та глобальному рівні.

Програмними результатами навчання за дисципліною «Політика європейської інтеграції» є:

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

РН04. Мати навички професійної комунікації.

РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Дисципліна забезпечує базові теоретичні знання та практичні навички з європейської інтеграції як міждисциплінарного комплексного напрямку. Вивчення цього курсу має важливе значення для формування наукового світогляду здобувачів вищої освіти і майбутньої професійної діяльності фахівців зі спеціальності «Політологія».

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- історію, основи, принципи і тенденції розвитку європейської інтеграції;
- час та історичні обставини та умови приєднання європейських країн до Європейських Спільнот та до Європейського Союзу;
- особливості правової системи ЄС;
- принципи функціонування інституцій ЄС;
- механізми співробітництва ЄС з третіми країнами;
- вплив глобалізаційних процесів на розвиток відносин ЄС та України;
- основні виклики, які стоять сьогодні перед ЄС та Україною;
- критерії та процедуру вступу нових країн до ЄС;
- досягнення та перспективи європейської інтеграції України.
- про основні проекти та програми ЄС, які зорієнтовані на Україну;

вміти:

- оперувати системними знаннями про історію створення Європейського Союзу та тенденції його розвитку;
- аналізувати інтеграційні процеси в ЄС та робити висновки щодо їх впливу на геополітичне становище України;
- орієнтуватися в правовій системі та інституційній структурі ЄС, принципах взаємодії органів та інституцій ЄС між собою;
- здійснювати аналіз та прогнозування розвитку європейської інтеграції;
- робити розрахунки стосовно впливу інтеграційних явищ і процесів на подальший розвиток європейської інтеграції;

- розробляти і впроваджувати європейську політику України у відповідності до внутрішніх та зовнішніх соціополітичних викликів;
- використовувати отримані знання з метою вдосконалення процесів державотворення в Україні;
- вміти розробляти стратегії європейської інтеграції України (галузеві, секторальні, загальнодержавні);
- визначати перспективи співробітництва України та ЄС;
- орієнтуватися в основних розділах Угоди про асоціацію;
- використовувати навички з управління проєктним циклом при здійсненні проєктної діяльності за програмами ЄС;
- удосконалити навички роботи з технологіями пошуку і аналізу відповідної інформації.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. СУТНІСТЬ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.

Тема 1.1. Сутність та види інтеграції.

Поняття терміну «інтеграція». Інтеграція як процес і як стан. Основні ознаки економічної інтеграції. Основні етапи економічної інтеграції та їх характеристика: зона вільної торгівлі; митний союз; спільний ринок; економічний союз; політичний союз. Соціокультурний та політичний союз як найвищий рівень інтеграційного процесу.

Тема 1.2. Історія європейської інтеграції

Мотиви європейської єдності. Етапи європейської інтеграції: Перший етап (1950-1968). Практичне втілення ідеї європейської інтеграції Другий етап (1969-1975). Поглиблення і розширення «спільного ринку» Третій етап (1975-1984). Певний застій європейського будівництва Четвертий етап (1985-1992). Виникнення нових інтеграційних структур П'ятий етап (1993-2009). Поглиблення євроінтеграційних процесів. Шостий етап (2009-сьогодення). ЄС після Лісабонської угоди. Нові виклики для розвитку Європейського Союзу та відповіді на них.

Тема 1.3. Політика ЄС щодо розширення

Об'єднання континенту. Союз двадцяти семи. Основні етапи розширення ЄС. Поточна стратегія розширення ЄС. Кандидати на вступ до ЄС. Максимальні межі розширення ЄС. Умови членства в ЄС та процес вступу. Основні етапи вступу до Європейського Союзу: консультативний етап, оцінювальний етап переговорний етап, ратифікаційний етап, імплементаційний етап. «Копенгагенські критерії».

Тема 1.4. Європейська політика сусідства та Ініціатива ЄС «Східне партнерство».

«Європейська політика сусідства» від 12 травня 2004 року. Двосторонні Плани дій - основний інструмент реалізації Європейської політики сусідства. Німецька ініціатива «ЄПС плюс» (ENPPlus). Південний та Східний напрямки Європейської політики сусідства: «Союз для Середземномор'я» та «Східне партнерство». Саміт «Східного партнерства» 7 травня 2009 р. Програма комплексного інституційного розвитку (Comprehensive Institution-Building Programme). Угоди про асоціацію з ЄС. Країни Асоційованого тріо (Україна, Молдова, Грузія). Досягнення, проблеми та перспективи розвитку «Східного партнерства».

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАВОВА ТА ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ЄС.

Тема 2.1. Право Європейського Союзу. Установчі договори ЄС.

Правова система ЄС. Принципи права ЄС. Паризький договір. Римські договори. Єдиний Європейський Акт. Маастрихтська угода. Амстердамський договір. Ніццький договір. Лісабонський договір. Вторинне законодавство ЄС.

Тема 2.2. Інституції Європейського Союзу.

Інституційна структура ЄС. Рада ЄС. Європейський Парламент. Європейська Комісія. Суд Європейського Союзу та Суд першої інстанції. Рахункова Палата. Європейська Рада. Європейський центральний банк Консультативні органи: Економічний і соціальний комітет, Комітет Регіонів. Інші органи Європейського Союзу. Зміни в інституційній системі ЄС згідно Лісабонського договору.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ВІДНОСИНИ УКРАЇНА – ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тема 3.1. Правові рамки відносин України з Європейським Союзом.

Закон України «Про основи національної безпеки України». Угода про партнерство і співробітництво України з Європейським Союзом 1 березня 1998 року. Саміт Україна – ЄС 5 вересня 1997 року. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС». Спільну стратегію ЄС щодо України 11 грудня 1999 р. План дій Україна – ЄС 21 лютого 2005 р. «Східне партнерство» для України. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС, 16 вересня 2014 р. Подання Україною заявки на вступ до ЄС 28 лютого 2022 року та отримання статусу країни-кандидата на членство в ЄС (23 червня 2022 р.). Процес приєднання України до ЄС.

Тема 3.2. Загальна характеристика Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом

Передісторія Угоди про Асоціацію. Політична асоціація та економічна інтеграція. Основні розділи Угоди про асоціацію. Преамбула. Загальні принципи. Політичне співробітництво і зовнішня політика та політика безпеки. Юстиція, свобода і безпека. Торгівля та суміжні питання (ПВЗВТ). Економічна та галузева співпраця. Фінансове співробітництво та боротьба з шахрайством. Інституційні, загальні та прикінцеві положення. Нові інституції асоціації.

Тема 3.3. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі

Концептуальна сутність поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Загальний огляд змісту Розділу IV «Торгівля та питання, пов'язані з торгівлею». Доступ товарів на ринки. Доступ товарів на ринки. Засоби захисту торгівлі. Митні послуги. Технічні стандарти для промислових товарів. Безпечність харчових продуктів. Послуги. Державні закупівлі. Права інтелектуальної власності. Політика щодо конкуренції.

Тема 3.4. Економічне, галузеве та фінансове співробітництво

Поняття економічного співробітництва між Україною та ЄС. Основні види економічного співробітництва. Макроекономічна допомога та фінансове співробітництво. Положення Угоди та фінансова допомога від ЄС. Фінансові послуги, транспорт. Енергетика, охорона довкілля. Сільське господарство. Захист споживачів, соціальна політика. Перспективи імплементації положень Угоди про асоціацію про економічне, галузеве та фінансове співробітництво.

Тема 3.5. Можливості участі у програмах та проєктах ЄС: громада, бізнес,

влада

Агентства та програми ЄС – можливості участі. Агентства ЄС, які відкриті для України, Молдови та Грузії. Співпраця у галузях освіти, навчання та культури. реформування та модернізацію вищої освіти у відповідності до Болонського процесу. Впровадження нового Закону України «Про вишу освіти». Освітні обміни, тренінги, проекти підтримки молоді та спорту. Співпраця у рамках програм ЮНЕСКО. Співробітництво у сфері науки та технологій. Програма «Горизонт 2020». Транскордонне співробітництво як вагомий інструмент європейської інтеграції України. Спільна операційна програма Польща-Білорусь-Україна на 2014-2020 роки.

Тема 3.6. Основні проблеми та перспективи реалізації Угоди про асоціацію. Політико-правовий вимір виконання Угоди про асоціацію.

Юридичний вимір виконання Угоди про асоціацію. Наближення законодавства України до права ЄС. Органи виконавчої влади у впровадженні УА. Двосторонні органи. Економічні наслідки впровадження асоціації з ЄС. Автономні торговельні преференції (АТП): досвід використання. ПВЗВТ: зміни торговельного режиму після 1 січня 2016 року Зростання ролі громадянського суспільства при виконанні угоди про асоціацію. Багатосторонній Форум громадянського суспільства. Дорадча група щодо ПВЗВТ.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п/с	сп*		л	п/с	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Сутність та сучасний стан європейських інтеграційних процесів.								
Тема 1.1. Сутність та види інтеграції.	8	2	2	4	7			7
Тема 1.2. Історія європейської інтеграції	8	2	2	4	8	2		6
Тема 1.3. Політика ЄС щодо розширення	8	2	2	4	7	2		5
Тема 1.4. Європейська політика сусідства та Ініціатива ЄС «Східне партнерство».	8	2		6	8			8
Разом за змістовим модулем 1	32	8	6	18	30	4		26
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Правова та інституційна система ЄС								
Тема 2.1. Право Європейського Союзу. Установчі договори ЄС.	8	2	2	4	9	1		8
Тема 2.2. Інституції ЄС	8	2	2	4	9	1		8
Разом за змістовим модулем 2	16	4	4	8	18	2		16
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Відносини Україна – ЄС: проблеми та перспективи								
Тема 3.1. Правові рамки відносин України з Європейським Союзом.	7	2		5	7			7
Тема 3.2. Загальна характеристика Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом	7	2		5	8	1		7
Тема 3.3. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі	8	1	2	5	8	1		7
Тема 3.4. Економічне, галузеве та фінансове співробітництво	8	1	2	5*	7			7*
Тема 3.5. Можливості участі у програмах та проєктах ЄС: громада, бізнес, влада	7		2	5*	6			6*
Тема 3.6. Основні проблеми та перспективи реалізації Угоди про асоціацію Політико-правовий вимір виконання угоди про асоціацію.	5		2	3	6	2		4
Разом за змістовим модулем 3	42	6	8	28	42	4		38
Усього годин	90	18	18	54	90	10		80

ІНДЗ*

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Тема 1: Визначальні чинники європейської інтеграції. Причини європейської інтеграції. Перші речники європейської інтеграції. Розвиток процесів європейської інтеграції після Другої світової війни. Перші Європейські Спільноти: підстави створення, цілі, засади діяльності, інституційна специфіка. Європейський Союз після Маастрихту. Сучасний стан розвитку ЄС. (дискусії, обговорення проблемних ситуацій, доповіді, захист рефератів, презентації за визначеною тематикою).	4
2	Тема 2: Критерії, етапи, процедури вступу до ЄС як зразок «трансформуючого впливу» Євросоюзу. Зміст писаних критеріїв вступу нової держави до ЄС та їх трансформуюча природа. Писані та неписані критерії приєднання держав та значення таких критеріїв для розвитку країни-кандидата. Принцип обумовленості та принцип «більше за більше» як активні важелі впливу ЄС. Етапи та процедури вступу держави до ЄС, інституційні питання розширення. Перспективи вступу України до ЄС. (дискусії, обговорення проблемних ситуацій, доповіді, захист рефератів, презентації за визначеною тематикою).	4
3	Тема 3: Особливості права та інституційної системи ЄС. Особливості правової системи ЄС. Установчі договори в правовій системі ЄС. Проблема Конституції для Європи. Вторинне законодавство ЄС: пряма дія, пряме застосування. Принципи права ЄС. Основні інституції ЄС. Законодавча процедура в ЄС. Допоміжні інституції ЄС. (дискусії, обговорення проблемних ситуацій, доповіді, захист рефератів, презентації за визначеною тематикою).	4
4	Тема 4 : Класифікація спільних політик ЄС. Сучасні завдання регіональної політики ЄС та політики згуртування. Класифікація спільних політик ЄС. Принципи взаємодії між національним та наднаціональним рівнями ЄС у процесі розробки та реалізації спільних політик. Зміст та особливості спільних політик ЄС. Можливість участі України у спільних політиках ЄС. (дискусії, обговорення проблемних ситуацій, доповіді, захист рефератів, презентації за визначеною тематикою).	2
5	Тема 5: Європейська інтеграція України: досягнення та перспективи. Історія стосунків Україна-ЄС з часу проголошення незалежності України. Нормативно-правові засади регулювання відносини між Україною та ЄС. Європейська Політика Сусідства та Україна. «Східне партнерство» у відносинах Україна – ЄС. Угода про асоціацію Україна-ЄС: особливості змісту Угоди та перспективи реалізації. Подальші європейські перспективи України. (дискусії, обговорення проблемних ситуацій, доповіді, захист рефератів, презентації за визначеною тематикою).	4
	Разом	18

6. Теми семінарських занять
(Не передбачено).

7. Теми лабораторних занять
(Не передбачено).

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1.1. Сутність та види інтеграції. [1]	4	7
2	Тема 1.2. Історія європейської інтеграції [2]	4	6
3	Тема 1.3. Політика ЄС щодо розширення [1] [2]	4	5
4	Тема 1.4. Європейська політика сусідства та Ініціатива ЄС «Східне партнерство». [1] [2]	6	8
5	Тема 2.1. Право Європейського Союзу. Установчі договори ЄС. [1]	4	8
6	Тема 2.2. Інституції Європейського Союзу. [1]	4	8
7	Тема 3.1. Правові рамки відносин України з Європейським Союзом. [1]	5	7
8	Тема 3.2. Загальна характеристика Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [1] [2]	5	7
9	Тема 3.3. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі [1]	5	7
10	Тема 3.4. Економічне, галузеве та фінансове співробітництво [1] [3] <i>(ІНДЗ на тему: Процес європейської інтеграції України крізь призму розвитку взаємовідносин з країнами-членами ЄС (обрати будь яку країну-учасницю ЄС, проаналізувати відносини з Україною та надати практичні рекомендації щодо подальшого розвитку відносин у відповідній сфері))</i>	5	7
11	Тема 3.5. Можливості участі у програмах та проектах ЄС: громада, бізнес, влада[1] [3] <i>(ІНДЗ на тему: Процес європейської інтеграції України крізь призму розвитку взаємовідносин з країнами-членами ЄС (обрати будь яку країну-учасницю ЄС, проаналізувати відносини з Україною та надати практичні рекомендації щодо подальшого розвитку відносин у відповідній сфері))</i>	5	6
12	Тема 3.6. Основні проблеми та перспективи реалізації Угоди про асоціацію Політико-правовий вимір виконання угоди про асоціацію. [1] [2]	3	4
	Разом	54	80

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання*	Компетентності та результати навчання, що формуються	Кількість годин

<u>Прометеус,</u> Україна на шляху до ЄС Мета онлайн-курсу: • підготовка нової державницької еліти, мережі фахівців нового покоління, що працюватимуть на благо України на шляху інтеграції до Європейського Союзу, будучи частиною державних та громадянських інституцій; • ознайомлення широкого кола громадян із різноманітними питаннями та темами, дотичними до євроінтеграції. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukraine-road-to-eu	ЗК04.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності. РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	Відповідно до програми курсу
Перемовини про вступ України до ЄС Україна має потребу в стислі терміни підготувати широке коло переговорників для узгодження важливих питань перед вступом до ЄС. Метою курсу є ознайомлення з цілями та еволюцією європейської інтеграції, особливостями європейської інтеграції України та адаптація її законодавства до норм ЄС. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/peremovyny-ukraina-es	ЗК04.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності. РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	Відповідно до програми курсу

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних занять;
- [2] – написання рефератів, есе;
- [3] – індивідуальне навчально-дослідне завдання.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання спрямовані на ефективне розв'язання навчально-професійних завдань:

- ✓ *Словесні*: лекції (проблемні, лекції-візуалізації), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, обговорення проблемних ситуацій.
- ✓ *Наочні*: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів власних досліджень
- ✓ *Практичні*: виконання індивідуальних завдань тощо.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться під час лекцій та практичних занять.

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання реферативних доповідей, індивідуального завдання, тестові завдання.

Підсумковий контроль - **залік**

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом на підставі наданої викладачем літератури; вільно та аргументовано викладає вивчений матеріал під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; проводить аналіз та порівняння вивченого матеріалу. Здобувач здатен формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних питань під час практичного заняття, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; використовує набуті теоретичні знання при виконання індивідуальної та самостійної роботи; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; вільно використовує категоріальний апарат дисципліни; при представленні деяких питань не вистачає аргументації відповіді та застосування додаткової, самостійно вивченої інформації; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно відповів на більшість запитань /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом та категоріальним апаратом на початковому рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	має елементарні навички виконання завдання; правильно відповідає на половину запитань; виконав на достатньо примітивному рівні індивідуальні та самостійні завдання.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом фрагментарно, без аргументації та обґрунтування; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити узагальнення, не володіє категоріальним апаратом; не може надати чітких відповідей та робити висновки.	не виконує індивідуальних завдань, але може дати відповідь на декілька питань для підсумкового контролю, здатен правильно вирішити окремі тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє категоріальним апаратом та навчальним матеріалом	не може дати відповідь на жодне питання з підсумкового контролю, потребує постійної допомоги викладача

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Походження й розвиток європейської інтеграції.
2. Причини виникнення перших інтеграційних об'єднань у Європі.
3. Основні договори на шляху становлення Європейського Союзу.
Поглиблення євроінтеграції: Договір про ЄС та Договір про функціонування ЄС.
4. Передумови виникнення спільного економічного та валютного союзу у ЄС згідно основоположних договорів.
5. Загальний аналіз інституційної побудови ЄС.
6. Еволюція створення основних органів Співтовариства.
7. Європейська рада
8. Рада міністрів ЄС
9. Європейська комісія
10. Європейський суд
11. Палата аудиторів.
12. Допоміжні інституції ЄС: економічно-соціальний комітет ЄС, комітет регіонів, інші органи Європейського Союзу.
13. Особливості прийняття рішень у ЄС.
14. Проблеми удосконалення процесу прийняття рішень у ЄС.
15. Економічне спрямування горизонтальних політик ЄС.
16. Регіональна політика.
17. Соціальна політика.
18. Конкурентна політика.
19. Секторальні політики ЄС – загальна характеристика.
20. Промислова та підприємницька політики.
21. Економічний вектор науково-дослідної політики.
22. Роль спільної енергетичної політики в економічному розвитку ЄС.
23. Транспортна політика ЄС.
24. Сільськогосподарська політика та політика щодо рибальства ЄС.
25. Поняття бюджетної політики Європейського Союзу.
26. Принципи формування бюджету та бюджетної консолідації у ЄС.
27. Спільна торговельна політика ЄС щодо країн світу.
28. Формування договірно-правових, політичних та економічних засад співробітництва України та ЄС.
29. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС.
30. Особливості процесу формування та підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
31. Порядок денний асоціації Україна – ЄС.
32. Досвід інших держав стосовно реалізації Угод про асоціацію з ЄС.

33. Передісторія Угоди про Асоціацію.
34. Політична асоціація та економічна інтеграція.
35. Основні розділи Угоди про асоціацію – загальна характеристика.
36. Преамбула. Загальні принципи.
37. Політичне співробітництво і зовнішня політика та політика безпеки.
38. Юстиція, свобода і безпека.
39. Торгівля та суміжні питання (ПВЗВТ).
40. Економічна та галузева співпраця.
41. Фінансове співробітництво та боротьба з шахрайством.
42. Інституційні, загальні та прикінцеві положення.
43. Нові інституції асоціації.
44. Концептуальна сутність поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі між Україною та ЄС
45. Загальна характеристика економічного співробітництва між Україною та ЄС на сучасному етапі.
46. Агентства та програми ЄС – можливості участі.
47. Агентства ЄС, які відкриті для України, Молдови та Грузії.
48. Співпраця у галузях освіти, навчання та культури.
49. «Східне партнерство» у відносинах Україна – ЄС.
50. Процес приєднання України до ЄС: досягнення та проблеми.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та періодичний контроль												ІНДЗ	Сума балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3							
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T2.1	T2.2	T3.1	T3.2	T3.3	T3.4	T3.5	T3.6	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- ✓ Робоча програма навчальної дисципліни «Політика європейської інтеграції»;
- ✓ Силабус;
- ✓ Мультимедійні презентації;
- ✓ Методичні вказівки до семінарських/практичних занять та самостійної роботи

Вищезазначене навчально-методичне забезпечення розміщено у гугл класі за посиланням: <https://classroom.google.com/c/NTcwNzEwMTMxMTRa?cjc=zcn2kia>

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Асоціація між Європейським Союзом і третіми країнами: сучасний стан і динамізм в умовах інтеграції та дезінтеграції : монографія / К. В. Смирнова, О. В. Святун, І. А. Березовська та ін. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2022. 239 с. URL: https://e-learning.iir.edu.ua/pluginfile.php/5231/mod_book/chapter/1111/11.01.24.%20%D0%90%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20pdf
2. Асоціація як новий формат відносин України з Європейським Союзом: політичний, правовий, економічний та інформаційний аспекти : монографія / В.В. Копійка, М.С. Дорошко, О.Ю. Кондратенко та ін. К., 2018. 388 с.
3. Впроваджуючи Угоду про асоціацію Україна-ЄС: перші уроки, наслідки, практики використання/ за ред. Сушка О.В. Київ, 2016. 40 с.
4. Глобалізація, євроінтеграція та сталий розвиток : навч. посібник / С. О. Шевченко, Н. С. Сидоренко, Н. А. Липовська. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 344 с.
5. Довідник з європейської інтеграції / [під ред. О. Б. Чернеги]. Львів : Магнолія-2006, 2019. 384 с.
6. Економічна асоціація України з Європейським Союзом : монографія / О.І. Шнирков, В.І. Муравйов, Р.О. Заблоцька та ін. ; за ред. О.І. Шниркова, В.І. Муравйова. - ВПЦ "Київський університет", 2015. 415 с.
7. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.]. К. : НАДУ, 2016. 288 с.
8. Європейська інтеграція: навч. посіб. / за ред. М. І. Макаренка, Л. І. Хомутенко ; М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, І. І. Д'яконова та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 344 с. URL: http://cul.com.ua/preview/europ_integr.pdf
9. Європейська інтеграція: навчальний посібник / ред. М.І. Макаренко, Л.І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 344 с.
10. Європейська інтеграція: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І.А.Грицяка та Д. І.Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 464 с. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Posibnyk.pdf>

11. Європейський Союз в міжнародних відносинах / В.В. Копійка, М.А. Миронова, С.О. Маковський та ін. К: ВПЦ «Київський університет», 2021. 560 с.
12. Європейський Союз у XXI столітті: функціонування та розвиток: монографія / ред.: В.С. Загорський, О. Я. Красівський; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2016. 631 с.
13. Європейський Союз: загальна інформація, організаційна структура, правова система : словник-довідник / уклад. Кононенко Ю.С., Лубко І.М. Черкаси, 2019. 290 с. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/1965/1/slov%20%281%29.pdf>
14. Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В.А. Мандрагелі, Л.А. Шереметьєвої ; уклад.: К.К. Баранцева, О.І. Пошедін, Л.А. Шереметьєва; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с.
15. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу (2010/С 83/01) / 30.3.2010 UA Офіційний вісник Європейського Союзу. URL: <http://www.minjust.gov.ua/file/23491>
16. Короткий посібник з Угоди про Асоціацію. URL: http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/association_agreement/guide.pdf
17. Краєвська О. Горизонтальні політики ЄС у системі спільних політик ЄС. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2017. Випуск 42. С. 75 – 83.
18. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції: підручник/ М. П. Мальська, Н. В. Антонюк та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 320 с.
19. Матюшенко І.Ю., Беренда С.В., Резніков В.В. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навч. посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 496 с.
20. Миронова М.А. Спільна зовнішня політика та політика безпеки ЄС: конспект лекцій. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, Центр досконалості Жана Моне, 2022. 111 с.
21. Поглиблення відносин між ЄС та Україною. Що, чому і як? : посібник / За заг. ред. Емерсона М., Мовчан В. 2016. 267 с. URL: http://www.krcci.pl.ua/uploads/files/ua_Deepening-EU-UKR.pdf
22. Політика європейської ітерації: конспект лекцій / Укладачі А.Л. Помаза-Пономаренко, Т.О. Луценко. Харків: НУЦЗУ, 2016. 40 с.
23. Резніков В.В. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків : «Діса плюс», 2020. 364 с. URL: <https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/cb3c47f55fa1b643f95e2d5000847b82.pdf>
24. Свешніков С.М., Юрченко В.В., Крижановський В.І.. Бюджетно-податкова політика сучасної держави та гармонізація податкових систем країн ЄС. Вектори для України: навч. посібник. Київ., 2016. 39 с.

25. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 448/2021 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

26. Стратегія комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018—2021 роки. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 779-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250383204>

27. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

28. Україна на шляху до європейської інтеграції: історико-правовий еккурс: Монографія / М. Р. Аракелян (ред.) та ін. Одеса: Фенікс, 2020. 238 с.

Додаткова

1. Антонова Т. Середземноморська політика ЄС. URL: http://vmv.kyvu.edu.ua/confs/2010_04_25/antonova.htm

2. Беглиця В. П., Шаловинська О. І. Ключові проблеми співпраці України з Європейським Союзом. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 4 (23). С. 122-127. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2019/4/16.pdf>

3. Бетлій О., Кравчук В. Реформа державної допомоги в Україні, Аналітична записка в рамках Проекту «Економічні аспекти європейської інтеграції України в розрізі пріоритетів Угоди про асоціацію: Експертний аналіз, рекомендації і громадське обговорення». URL: http://www.ier.com.ua/ua/public_events?e=102

4. Фахурдінова М. Від цивільної до військової: як Україні поглибити безпекову співпрацю з ЄС? 2021. 30 с. URL: http://neweurope.org.ua/wpcontent/uploads/2021/12/Brief_Security_ukr.pdf

5. Вплив ПВЗВТ між Україною та ЄС на різні категорії населення: мікро-моделювання за допомогою прикладної моделі загальної рівноваги - Проекти - Інститут економічних досліджень та політичних консультацій: сайт. URL: http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials

6. Грубінко А.В. Європейський Союз після Brexit: продовження історії: моногр. / А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2021. 258 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42066/1/%D0%93%D1%80%D1%83%D0%B1%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BE%2C%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F.pdf>

7. Гупало О.Г. Співробітництво України з Європейським Союзом – новий етап взаємовідносин. *Вісник Львівського Університету. Серія економічна*. 2016. Вип. 35. С. 173–179.

8. Довідник з європейської інтеграції / за ред. О. Б. Чернеги. Львів: Магнолія-2006, 2019. 384 с.

9. Забезпечення національної безпеки України в умовах входження України до Європейського та Євроатлантичного просторів: монографія / В. І. Абрамов, С. О.

- Борисевич, А. В. Дацюк, Р. Р. Марутян та ін.; за заг. ред. Ю.В. Мельника, Л. М. Шипілової. Київ: НАДУ, 2019. 110 с. URL: <http://academy.gov.ua/eu/pages/dop/9/files/99d695aa-1c48-4439-be82-328073ac9129.pdf>
10. Задоя А. О., Боцула А. П. Міжнародні інтеграційні та дезінтеграційні процеси: суперечливі наслідки. *Академічний огляд*. 2017. №1(46). С.5-13.
11. Імплементація Угод про Асоціацію у Грузії, Молдові та Україні: порівняльний огляд 2021. Жовтень, 2021. 18 с. URL: http://neweurope.org.ua/wpcontent/uploads/2021/10/edits_02_ua_ver_implementation_layout_2021_ua.pdf
12. Кадук Н.І., Ніколаєва М.І. Концептуальні підходи до розуміння спільної зовнішньої політики ЄС . *Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів : матеріали VIII щоріч. наук.-практ. конф. 19 грудня 2019 р. / за заг. ред. М. М. Іжі, В. М. Кривцової*. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. С. 16-20. URL: https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1nsOMq3zsKRgcrI1n-sOSTuxRUdITEN_A
13. Кваша О. С., Синякова А. В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах *Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 23. Ч.1. С. 112-117. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_1_2019ua/25.pdf
14. Мателешко Ю. Вихід Британії з ЄС: політичні та економічні наслідки для України. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2017. Вип. 1. С. 134-142. . URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gpuis_2017_1_10
15. Мідделаар Луук ван. Нова політика Європи: десять років політичних криз / Переклад з англ. О. Панича. К.: ДУХ І ЛІТЕРА. 2021. 408 с.
16. Мідделаар Луук ван. Перехід до Європи. Як континент став союзом /Переклад з англ. О. Панича. К.: ДУХ І ЛІТЕРА. 2018. 576 с.
17. Ніколаєва М. І., Григор'єв О.В. Ціннісний вимір євроінтеграційних процесів в Україні /Соціокультурні чинники трансформації політичної реальності у ХХІ столітті: моногр.: ред. кол. В.В.Попков, І.С.Огаренко, Н.Є. Степанова О.Ю.Хорошилов. Одеса: ОНУ імені І.І.Мечникова, 2020, 296 с. С.227-247
18. Ніколаєва М.І. Особливості державної політики України у сфері регулювання міжнародної трудової міграції на сучасному етапі розвитку. *Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів: матеріали VII щоріч. наук.-практ. конф.* Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2019. С.166–171. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1R8hLPAB8GQvCDmAGxcbTYiFI42HL5lu>
19. Савка В.Я. Напрями впровадження в ЄС гнучкої інтеграції та її форми – просунутої співпраці *Регіональні студії*. 2021. №25 С. 33-37. URL: <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/25/8.pdf>
20. Свешніков С.М., Юрченко В.В., Крижановський В.І. Бюджетно-податкова політика сучасної держави та гармонізація податкових систем країн ЄС. Вектори для України: навчальний посібник, К. 2016. 39 с.
21. Толстов С. Африканський напрям у політиці Європейського Союзу. *Європейські історичні студії*. 2017. № 7. С.17-42. URL:

<http://eustudies.history.knu.ua/sergij-tolstov-afrykanskyj-napryam-upolitytsi-yevropejskogocoyuzu/>

22. Україна і Східне партнерство: візія 2025 року. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики “Українська призма», Офіс Фонду Конрада Аденауера в Україні. Київ, 2021. 68 с. URL: http://prismua.org/wp-content/uploads/2021/04/EaP2025_UKR_final.pdf

23. Ус І. В. Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії і Угода про асоціацію між Україною та ЄС: порівняльний аналіз, 2021 URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-01/ukraine-uk-eu-1.pdf>

24. Чупрій Л.В. Євроінтеграційні та євроатлантичні перспективи України в світлі сучасних геополітичних викликів *Регіональні студії*. 2022. С.119-123. URL: <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/28/22.pdf>

25. Шинкарук К. Швейцарська модель часткової інтеграції з Європейським Союзом: що може запозичити Україна? 2021. 35 с. URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Swiss-model_ukr.pdf

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Відділ публікацій – Види діяльності ЄС: сайт. URL: <https://publications.europa.eu/en/web/general-publications/publications>

2. Відділ публікацій - Торгівля: сайт. URL: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9a2c5c3e-0d03-11e6-ba9a01aa75ed71a1>

3. Вплив ПВЗВТ між Україною та ЄС на різні категорії населення: мікро-моделювання за допомогою прикладної моделі загальної рівноваги - Проекти - Інститут економічних досліджень та політичних консультацій: сайт. URL: http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials

4. Все про ЄС – Європейська Комісія: сайт. URL: https://europa.eu/europeanunion/documents-publications/slide-presentations_en

5. "Горизонт 2020" - Програми фінансування - Можливості фінансування - Фінансування, тендери - Європейська комісія: сайт. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/h2020-sections>

6. Документи 2016 року – Бюджетна політика – Європейська Комісія: сайт. URL: http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/2016/2016_en.cfm 25

8. Енергетичний союз 2015 року - Публікації - Енергія - Європейська комісія: сайт. URL: <https://ec.europa.eu/energy/en/publications/energy-union-2015>

9. «Еразмус+»: сайт. URL: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus.html>

10. Євроінтеграційний портал: сайт. URL: <https://eu-ua.org/>

11. Європейська комісія - Творча Європа: сайт. URL: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/news/2015/1119-ukrainejoms-creativeeurope_en.htm

12. Європейське агентство з безпеки і гігієни праці (EU-OSHA): сайт. URL:

<https://osha.europa.eu/>

13. Європейське агентство з охорони зовнішніх кордонів країн-членів: сайт. URL: <https://www.eea.europa.eu/>

14. Європейське агентство з охорони навколишнього природного середовища (EEA): сайт. URL: <https://www.eea.europa.eu>

15. Європейське агентство з питань авіаційної безпеки (EASA): сайт. Режим доступу: <http://www.easa.eu.int/>

16. Європейське агентство з питань морської безпеки (EMSA): сайт. URL: <http://www.emsa.europa.eu/>

17. Європейське бюро судової співпраці (EUROJUST): сайт. URL: <http://eurojust.europa.eu/Pages/home.aspx>

18. Європейське оборонне агентство (EDA): сайт. URL: <https://www.eda.europa.eu/>

19. Європейське поліцейське управління (EUROPOL): сайт. URL: <https://www.europol.europa.eu/>

20. Європейський банк реконструкції і розвитку: сайт. URL: www.ebrd.com/transitionreport

21. Європейський комітет статистики: Щоквартальні збірки статистичних даних фінансового сектору: сайт. URL: <http://epp.eurostat.ec.eu.int/>

22. Європейський поліцейський коледж (CEPOL): сайт. URL: <https://www.cepol.europa.eu/>

23. Європейський соціальний фонд. - сайт. URL: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp>

24. Європейський Союз Зовнішня діяльність - Європейська служба зовнішньої дії: сайт. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/georgia/documents/news/2015/20150918_01_en.pdf

25. Європейський Союз: сайт. URL: https://europa.eu/european-union/topics_en

26. Європейський фонд регулювання глобалізації (EGF) – Європейська Комісія: сайт. URL: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=326>

27. Історія ЄС: сайт. URL: <http://www.slideshare.net/mshabarek/the-european-union26347944>

28. Національний «Еразмус+» офіс (HEO): сайт. URL: <http://erasmusplus.org.ua/pronas.html>

29. Офіс зв'язку українських аналітичних центрів у Брюсселі: сайт. URL: <http://ukraine-office.eu/>

30. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії: сайт. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/relations>

31. Програма ЄС «Креативна Європа» (2014-2020): сайт. URL: <https://creativeeurope.in.ua/>

32. Східне партнерство - Європейський Союз: сайт. URL: http://eeas.europa.eu/eastern/index_en.htm.

33. Торгівля – Європейська Комісія: сайт. URL: <http://ec.europa.eu/trade/>

34. Транспортна політика ЄС – Європейський Союз: сайт. URL:

https://europa.eu/european-union/topics/transport_en

35. Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції – Євроінтеграційний портал: сайт. URL: <https://eu-ua.org/uryadovyy-ofiskoordynaciyi-yevropeyskoyi-ta-yevroatlantychnoyi-integraciyi>

36. Урядовий портал: сайт. Режим доступу: www.kmu.gov.ua/

37. EU Competition Policy Presentation Part 1. - YouTube: сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=8elyprRbNUg>

38. EU Competition Policy Presentation Part 2. - YouTube: сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=j_Zy8HqV2bk

39. EU Competition Policy Presentation Part 3. - YouTube: сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hZUKrIeLRjs>

40. EU-Africa Declaration on migration and mobility / Fourth EU-Africa Summit. 2-3 April 2014, Brussels. URL:

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/pressreleases/2014/04/pdf/fourth-eu-africa-summit-eu-africa-declaration-on-migration-and-mobility>

41. EUR-Lex Access to European Union law. URL: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex:52006XC0901%2801%29>

42. EU Social policy - the market's human face?. - YouTube: сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bHI30CB96pg>

43. European Commission The Multiannual Financial Framework 2014-2020 - Frequently Asked Questions. URL: http://ec.europa.eu/budget/mff/index_en.cfm

44. Indices of Primary Commodity Prices 2006-2016 - International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/external/np/res/commod/Table1a.pdf>